

ASISTENT SOCIÁLNÍ PÉČE JAKO NÁSTROJ PODPORY SETRVÁNÍ LIDÍ V JEJICH PŘIROZENÉM PROSTŘEDÍ

Assistant of the social care as a means to support people staying in their
natural environment

Miroslav PILÁT

Abstrakt

Článek se zabývá institucí asistenta sociální péče jako nástrojem podpory setrvávání osob jejich přirozeném prostředí. Uvádí část příspěvku je věnována vybraným aspektům Sociální reformy 2012 v České republice v oblasti poskytování sociálních služeb, jejíž je asistent sociální péče produkem. Stěžejní částí stali je věnována instituci asistenta sociální péče, jeho legislativní ukotvení v právním systému ČR a jeho možným zneuctvím při poskytování pohybových sociálních služeb bez opěrnosti.

Clíčová slova: Asistent sociální péče, Sociální reforma 2012, Pohybové sociální služby, bez opěrnosti.

Abstract

The article deals with the institute of social care assistant as a means to support keeping people in their natural environment. The opening is dedicated to chosen aspects of Social reform of 2012 in the Czech Republic in the area of social services provision, since it produced the institute of social care assistant. Main part of the article deals with the institute of social care assistant itself, its legislative grounds and its possible abuse by providers of unlicensed social housing.

Key words: Social care assistant, Social reform 2012, Unlicensed social housing.

Úvod

V České republice dlouhodobě převládala paternalistická úprava sociální oblasti, jejíž kořeny sahaly hluboko do období komunismu. Byl zrušen institut domovského práva, fungující od 19. století a učující povinnost obce vůči svým příslušníkům. Tento institut byl nahrazen institucí československého občanství a starost o potřebné tak z místních zdrojů přešla na úroveň státu a došlo tak k její výrazné centralizaci a redukci palety poskytovatelů péče – prakticky byl zrušen nestátní neziskový sektor, včetně církevních institucí, jež do té doby hrály v této oblasti významnou úlohu. Důraz byl kladen především na ústavni péči, pečovatelskou službu, která byla v podstatě jedinou poskytovanou terénní službou a poradenství (Koldinská, 2007).

Zásadní zlom v transformaci sociálních služeb znamenal až rok 1989, kdy musel i systém sociální péče reagovat na nové podmínky měnícího se společenského uspořádání.

1 Legislativní východiska nového systému sociálních služeb v ČR

Přestože poskytování sociálních služeb je Evropskou unií vřimano především jako předmet národních politik členských států, stala Česká republika na začátku nového tisíciletí před úkolem vydefinovat pojmy kvalita a dostupnost v sociálních službách s ohledem na ochranu práv uživatelů sociálních služeb a připravit pro jejich aplikaci do praxe legislativní a formální prostředí. Z tohoto důvodu se MPSV ČR koncem devadesátých let minulého století rozhodlo uskutečnit rozsáhlou reformu sociálních služeb, kterou podporovala možná spolupráce s britským Ministerstvem pro mezinárodní rozvoj, která poskytovala možnost využít zahraničních zkušeností a dosáhnout souladu s požadavky na regulaci sociálních služeb a praxi v zemích EU. Tato spolupráce byla realizována formou česko-britského projektu s názvem Podpora MPSV při reformě sociálních služeb, který probíhal v naší republice v letech 2000-2003.

Jedním z předpokládaných výstupů této reformy bylo rovněž vypracování a přijetí nové legislativní úpravy. Vykající se poskytování sociálních služeb a souvisejících činností v České republice, která byla schválena Parlamentem České republiky usnesením č. 2263 ze dne 14. března 2006 a 31. března 2006 byla vyhlášena jako zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a to s účinností od 1. ledna 2007.

Ústředním filozofickým prvkem zákona je snaha o aktivizaci uživatelů sociálních služeb s cílem převzít spolutodpovědnost za svůj osud a řešení svoji nepříznivé sociální situace a omezit závislost na poskytovaných sociálních službách. Jedním z hlavních cílů zákona o sociálních službách je podporovat proces sociálního začleňování a sociální soudržnosti společnosti při respektování zásad, že poskytování pomocí a podpora lidem v nepříznivé sociální situaci musí být zejména dostupná, efektivní, kvalitní, bezpečná a v neposlední řadě hospodárná.

2 Vybrané aspekty Sociální reformy 2012 v České republice v oblasti poskytování sociálních služeb

Významnou a velmi diskutovanou změnu do systému poskytování sociálních služeb v ČR přinesl v roce 2011 soubor níže uvedených právních úprav. Jedná se zejména o zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů a právní norma, kterou se mění níže zmíněné zákony v souvislosti s vyplatou nepojistných dávek. Jedná se konkrétně o zákon č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Za nepojistné sociální systémy jsou u nás považovány pasivní politika zaměstnanosti, státní sociální podpora, příspěvek na pěti, dávky sociální péče z titulu zdravotního pojištění a pomoc v hmotné nouzi. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR v roce 2011 zpracovalo návrhy změn, které zahrály legislativní proces sociální reformy. Z velké většiny změny nabýly účinnosti od 1. ledna 2012 (Janák a Pílat, 2012).

Zmíněná opatření sledují například vytknutých cílů, kterými jsou zejména zlepšení začlenění a adresnosti sociálních dávek a dosažení maximální možné účinnosti těchto dávek, zefektivnění práce orgánů státní správy a snížení administrativní zátěže pro uživatele služeb. Nástrojem k dosažení těchto vytkných cílů byly dle názoru MPSV ČR mechanismy, které zabezpečí převedení kompetencí rozhodování o dávkách na jeden správní orgán, a to na Úřad práce ČR, snížení počtu vyplacených dávek jejich agregací do větších celků při zachování prostředků, které jsou nyní vypláceny osobám se zdravotním postižením a zavedení efektivního hodnocení příjmů žadatelů o sociální dávky (Sociální reforma, 2012).

2.1 Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Cílem tohoto zákona byla změna ve struktuře dávek pro osoby se zdravotním postižením tak, aby z nepřehledného spektra mnoha dílčích dávek, které byly posuzovány a poskytovány samostatně u několika orgánů veřejné správy, vznikly dvě nové agregované dávky.

Opakovaný příspěvek na mobilitu, který sjednotil příspěvek na úhradu za užívání garáže, příspěvek na individuální dopravu, příspěvek na zakoupení nebo na celkovou opravu motorového vozidla, příspěvek na zvláštní úpravu motorového vozidla a příspěvek na provoz motorového vozidla.

Jednorázový příspěvek na pomůcky, který agregoval příspěvek na opatření zvláštních pomůcek, příspěvek na úpravu bytu a příspěvek na úpravu motorového vozidla.

2.2 Karta sociálních systémů

Stávající právní úprava tzv. karty sociálních systémů (dále jen sKarta) měla řadu nedostatků a přinášla závažné problémy, které Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR odmítalo ze začátku řešit. Zavedení výplaty dávek prostřednictvím karty sociálních systémů představoval zásadní změnu ve výplatě nepojistných sociálních dávek v České republice. V případě, že klient převzal od pracovnicka úřadu práce sKartu fyzicky, nebylo mu možné ze zákona již vyplácet dávky poštovní poukázkou tak, jak tomu bylo dříve. Karta sloužila rovněž také jako **příkaz osoby se zdravotním postižením**, s jejíž pomocí mohly osoby se zdravotním postižením čerpat si své výhody. Jakkoli mohly čerpat při předložení příkazu TP, ZTP nebo ZTPP v papírové podobě. Na sKartě, která neložicky spojovala platební kartu s veřejnou listinou, jejíž existence není upravena zákonem, ale pouze prováděcím předpisem, bylo navíc uvedeno rodné číslo držitele karty. S karta plnila rovněž **funkci autentizace**, to znamená, že jejím prostřednictvím bylo možné realizovat činnost spojené s veřejnou správou prostřednictvím internetu. Karta sociálních systémů byla zákonem č. 306/2013 Sb. ke dni 30. 4. 2014 **zrušena**.

2.3 Asistent sociální péče

Zákon č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony přiměsí několik výrazných změn v oblasti poskytování sociálních služeb v ČR. Jednou z nich je bezesporu zcela nový institut asistenta sociální péče.

3. Institut asistenta sociální péče

Činnost asistenta sociální péče je upravena v § 83 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů, kde je taxativně vymezeno, že asistentem sociální péče může být pouze fyzická osoba, která je starší 18 let věku a je zdravotně způsobilá (zdravotní způsobilost se posuzuje podle § 29 odst. 1 písm. e) zákona o sociálních službách). Jedná se o jinou než blízkou osobu² (např. sourod) , která není registrovaným poskytovatelem sociálních služeb a která nemusí mít k této činnosti živnostenský list. Asistent sociální péče je povinen s osobou, které poskytuje pomoc, uzavřít formální písemnou smlouvu o poskytnutí pomoci, která musí ze zákona mít obligatorními náležitostmi. Kterými jsou označení smluvních stran, rozsah pomoci, místo a čas poskytování pomoci a výše úhrady za pomoc. Asistent sociální péče nemůže tuto činnost vykonávat jako podnikatel.

Budeme-li zjišťovat skutečné potřeby občanů, kteří jsou závislí na pomoci jiné fyzické osoby, můžeme a určitě i dojdeme, k názoru, že některé jejich potřeby lze saturovat jinými činnostmi, než je poskytování registrovaných, a často pro uživatele i zbytečně drahých, sociálních služeb. Jedná se zejména o obsazování nákupů, běžné pochůzky, pomoc při zajištění starý, pomoc při zjištění chodu domácnosti (běžný úklid a údržba domácnosti, údržba domácích spotřebičů, pomoc při zajištění velkého úklidu domácnosti, velký nákup, nákup ošacení a nezbytného vybavení domácnosti, prání a žehlení ložního prádla, popřípadě jeho drobné opravy), zprostředkování kontaktu se společenským prostředím (doprovázení dospělých do školy, školského zařízení, zaměstnání k lékaři, na orgány veřejné moci a instituce poskytující veřejné služby a doprovázení zpět).

Tato nová forma podpory je směřována k lidem, kteří potřebují pomoc v péči o vlastní osobu z důvodu věku, nemoci či zdravotního postižení a chtějí zůstat ve svém přirozeném sociálním prostředí bez nutnosti využívat registrovaných sociálních služeb.

² Za osoby blízké se pro účely zákona o sociálních službách považují manželé, příbuzní v řadě přímé, děti, sourozenci, zaf. snacha a manžel rodiče, a to kteréhokoli z manželů.

Úhradu za poskytnutou pomoc hrađi asistentu sociální péče osoba se zdravotním znevýhodněním ze svého příspěvku na péči. Zavedení institutu asistenta sociální péče umožňuje zajištění péče osobě, která z důvodu zdravotního znevýhodnění, chronického onemocnění nebo věku, v místě, kde službu neposkytuje žádný registrovaný poskyvatel sociálních služeb, který by tak mohl péči zajistit anebo není žádán jina možnost individuální péče ze strany rodinných příslušníků. Pokud asistent sociální péče odvdá řádnou péči, není omezen v péči osob, kterým chce, poskytnout péči, pouze odvdání daně z příjmu u případě, že jeho měsíční příjem je vyšší než 13 200 Kč. **Příjmatá částka z příspěvku na péči** jako úhrada od poskytnoutu péči je tedy v případě poskytování péče asistentem sociální péče **osobozruzena od povinnosti zdaňování**, a to tak, že od daně z příjmu je měsíčně osvobozena v úhrnu částka do výše příspěvku na péči pro osobu ve IV. stupni závislosti na pomoci jiné fyzické osoby (úplná závislost) v souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. i) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. (j. částka do výše 13 200 Kč měsíčně). Úhrada za péči se nepovažuje za součást příjmu ani pro účely dávek státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi ani v jiných případech, kdy se bere zřetel ke zvýšení daně. Nahlašitel asistent sociální péče své zdravotní pojištění a příslušné okresní správe sociálního zabezpečení, že je hlavní pečující osobou, není povinen platit sociální a zdravotní pojištění (viz níže) (Sociální reforma, 2012).

Podle stanoviska MPSV ČR asistent sociální péče musí být vždy uveden jako pečující osoba v žádosti o příspěvek na péči (na formuláři „Oznámení o poskytovateli pomoci“) pro účely rozhodnutí krajské pobočky. Úhradu práce o přiznání příspěvku. Povinnost uzavřít písemné smlouvy o poskytnutí pomoci je předsředcím kontrolu využívání příspěvku na péči v souladu s ustanovením § 29 zákona o sociálních službách. Kontrolu provádějí krajské pobočky. Úhradu práce. Krajská pobočka kromě dalšího kontroluje také to, zda je pomoc poskytována osobně tím, kdo byl uveden v žádosti o příspěvek, popřípadě ohlášen podle § 21 odst. 1 písm. d) nebo § 21 odst. 2 písm. c) zákona o sociálních službách. Kontroluje i to, zda způsob poskytnuté pomoci a její rozsah odpovídá stanovenému stupni závislosti a zda je pomoc zaměřena na základní životní potřeby, které podle výsledku posouzení stupně závislosti okresní správou sociálního zabezpečení není osoba schopna zvládat (Asistent sociální péče, 2013).

Pro účely zdravotního pojištění se z titulu takového příjmu nestává osoba zaměstnancem (§ 5 písm. a) bod 1. zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“) a nehradí z něj pojistné? Podle § 7 odst. 1 písm. g) výše zmíněného zákona je stát plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu za osoby, které jsou závislé na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), a osoby pečující o tyto osoby, a osoby pečující o osoby mladší 10 let, které jsou závislé na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost) (Asistent sociální péče, 2012).

Při poskytování účasti sociálního asistenta na důchodovém pojištění prostřednictvím institutu náhradních dob pojištění se postupuje podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. s) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Důchodového pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny osoby pečující osobě o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká

² Podle § 5 písm. a) bod 1. zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, se pro účely zdravotního pojištění za zaměstnance považuje fyzická osoba, které plynou nebo by měly plynout příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky podle zákona upravujícího daně z příjmů, s výjimkou osoby, která má pouze příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, které nejsou předním daně nebo jsou od daně osvobozeny.

závislosti) anebo stupni IV (uplná závislost), pokud spolu žijí v domácnosti. Podmínka domácnosti se nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu. Asistent sociální péče není pro účely důchodového pojištění považován za osobu blízkou automaticky, ale pouze v případě, že půjde současně o osobu definovanou v § 24 zákona o důchodovém pojištění. Tyto pečující osoby jsou účastníky důchodového pojištění prostřednictvím institutu náhradních dob pojištění, za které není pojistné (ani jiné platby) na důchodové pojištění odváděny (nepříspěvkové doby). O době a rozsahu péče pro účely započítání doby pojištění vydává rozhodnutí příslušný orgán sociálního zabezpečení. Doba péče o osobu, které asistent poskytuje pomoc, je tedy započítávána jako doba odpracovaná při nárocích na starobní důchod (Asistent sociální péče, 2013).

Asistent sociální péče může být za předpokladu splnění zákonných podmínek veden jako uchazeč o zaměstnání na Úřadu práce ČR a pobírat podporu v nezaměstnanosti. V tom případě však musí dosát všem povinnostem, které jsou na uchazeče o práci kladeny – mít volnou kapacitu na práci, dostávat se na schůzky apod. Pokud tak neučiní, budete z evidence vyřazen a dalších 6 měsíců nebude mít možnost se na Úřad práce ČR evidovat. Uchazečům o zaměstnání je státem hrazeno sociální a zdravotní pojištění, nikoli však nemocenské pojištění (Pušćáková, 2016).

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v § 106, který se zabývá přestupky, uvádí, že asistent sociální péče se dopustí přestupku tím, že neohlásí úmrtí oprávněné osoby ve lhůtě do 8 dnů a rovněž tím, že neuzavře písemnou smlouvu o poskytnutí pomoci s osobou, které poskytuje pomoc. Za tyto přestupky lze uložit pokutu až do výše 20 000 Kč, přičemž tyto správní delikty podle zákona o sociálních službách v prvním stupni projednávají krajské úřady Úřadu práce ČR.

4 Institut asistenta sociální péče a jeho zneužití při poskytování pobytových sociálních služeb bez oprávnění

Clouek, který je nesoběstačný a potřebuje péči, se může pomocí dostávat zcela neformálně buď od osoby blízké nebo asistenta sociální péče, nebo profesionálně formou sociální služby. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, stanoví v § 78 odst. 1, že sociální služby lze poskytovat jen na základě oprávnění, které vzniká rozhodnutím krajského úřadu o registraci. Ne všichni poskytovatelé této zákonné požadavek však respektují. V důsledku toho se vyhýbají plnění zákonných požadavků na kvalitu sociálních služeb a státní kontrole. Poskytování sociálních služeb bez oprávnění tedy představuje správní delikt za který může být uložena pokuta až do výše 2 000 000 Kč.³

Podle veřejného ochránce práv (2014) se některá zařízení se pokoušela obejít povinnost registrace využitím institutu asistentů sociální péče. Formálně pěti potřebným klientům pobírajícím příspěvek na péči poskytovali asistenti sociální péče zapsaní na Úřadu práce ČR v Označení o poskytovateli pomoci. Asistenti měli sjednané smlouvy o poskytnutí pomoci a byli zároveň zaměstnanci společnosti, která provozovala neregistrované zařízení. Podle názoru veřejného ochránce práv bylo zjevným cílem obejít podmínky registrace a přisobit skrze práci zaměstnanečů deklarovaných jako asistenti mimo systém sociálních služeb. Asistenti

sociální péče se starali o všechny klienty; nejen o ty, u nichž jsou uvedeni jako asistenti na Úřadu práce, přičemž ani nevěděli, s kolika klienty měli uzavřenou smlouvu.

Z popisu toho, jak asistenti sociální péče v zařízení fungovali, vyplývá, že využití asistenta sociální péče v tomto případě neodpovídá účelu a povaze tohoto institutu, tedy zajistit dostupnost potřebné pomoci v oblastech s málo dostupnými sociálními službami terénního charakteru a současně umožnit lidem, kteří vyžadují pomoc jiné fyzické osoby, aby mohli i nadále zůstat ve svém přirozeném domácím prostředí bez nutnosti využívat pobytových zařízení sociálních služeb (Veřejný ochránce práv, 2014).

Závěr

Institut asistenta sociální péče i přes vše zmíněné výhody, jak pro pečovanou osobu, tak pro pečující stranu, nemá v našich podmínkách takové uplatnění, jak by si zasloužil. Dle našeho názoru se na tuto skutečnost podílí synergičky několik faktorů. Autorovery empirie ukazují na to, že osoby, které jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby, dávají přednost registrovaným sociálním službám, které jsou z jejich pohledu profesionálnější a lépe kontrolovatelné. Mediální kauzy okolo tzv. neregistrovaných sociálních služeb, které v nedávné době ve sdělovacích prostředcích proběhly, rovněž institutu asistenta sociální péče, který byl v některých případech zneužíván, na jeho popularitě nepřidaly. V tomto kontextu i některé zástupci Ministerstva práce sociálních věcí ČR viceméně deklarovali možnost vypuštění tohoto institutu ze zákona o sociálních službách, čím by došlo dle našeho názoru klasického vyjítí dítěte s vankou. Skutečnost však zůstává, že dlouho připravovaná a zároveň velmi diskutovaná tzv. velká novela zákona o sociálních službách s institutem asistenta sociální péče nadále počítá.

Seznam použité literatury

Předkládaný text je původní autorský (není-li uvedeno jinak), který případně rozpracovává témata či teze obsažené již v publikovaných pracích autora v níže uvedeném seznamu literatury.

Výchovní autorovy práce

JANÁK, Dušan, Miroslav PILÁT a Jan BEZDĚK. *Rozdělování sociálních neurovnosti pod patronací státu. Situaci analýza Osobitá a možnosti jeho socioekonomického rozvoje.*

Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2014. ISBN 978-80-7248-3.

PILÁT, Miroslav. *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi.* Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0932-4.

PILÁT, Miroslav. Sociální reforma 2012 v ČR – vybrané aspekty z oblasti poskytování sociálních služeb. *Revie sociálních služeb*, 2013, ročník 5, č. 1, s. 68-79. ISSN: 1338-1075. PILÁT, Miroslav. Social reform 2012 in the Czech Republic-chosen aspects. In: ZILLOVÁ, Anna, Alena NOVOTNÁ, Věnuš M. JOSEPH & al., eds. *European and global contexts of poverty in the period of social and demographic transformations of the society.* Milano: EDUcat, 2014, s. 179-188. ISBN 978-88-6780-072-8.

Další použita a doporučená literatura

Asistent sociální péče [online]. Praha: MPSV, 2012 [cit. 2018-9-14]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/es/13928>

Česko-britský projekt Podpora MPSV při reformě sociálních služeb [online]. Praha: MPSV, 2001 [cit. 2001-6-11]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ mhtml:file://E:\Česko britský projekt na podporu reformy sociálních služeb\Česko-britský projekt Podpora MPSV při reformě sociálních služeb.htm> JANÁK, Dušan a Miroslav PILÁT. Vývoj právních norem k sociální péči a sociálním službám v Československu a v České republice od roku 1956. In: KRAJČIK, Vladimír,

Dušan JANÁK ml. a kol. *Mikropodnikání v sociálních službách*. Ostrava-Opava: Vysoká škola podnikání a s. a Slezská univerzita v Opavě, 2012, s. 13-64. ISBN 978-80-72-48-766-0.

KOLJINSKÁ, Kristína. Legislativní zakorenění sociálních služeb v ČR. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Sociální služby*. Praha: Portál, 2007, s. 33-51. ISBN 978-80-7367-310-9.

PULŠČÁKOVÁ, Lenka. *Může být asistent soc. péče součástí nížeřídní práce?* [online]. Praha: Diakonie, 2016 [cit. 2018-9-17]. Dostupné z: <http://www.pecujdoma.cz/poradna/poradna-socialne-pravni/muze-byt-asistent-soc-pecce-soucasne-v-evidenci-uradu-prace/>

Sociální reforma 2012 [online]. MPSV: Praha, 2012 [cit. 2012-4-12]. Dostupné z: <http://socialnereforma.mpsv.cz/csf23>

VEREJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Činnost veřejné ochránčkové práce při zjištění podzvěsti ze spádání hresného činu v příběžní systematické následný ubytovacího zařízení pro seniory* [online]. Praha: Veřejný ochránce práv, 2014 [cit. 2018-9-17]. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/ZARIZENI/Socialni_sluzby/Tresni-oznameni-VOP.pdf

Kontakt na autora

PaedDr. Miroslav Pílat, Ph.D.,
Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik
Ústav veřejné správy a regionální politiky
Bezučovo nám. 14
746 01 Opava
Mobi: +420 602 752 263
E-mail: miroslav.pilat@seznam.cz

POSTAVENIE A KOMPETENCE SOCIÁLNEHO PRACOVNÍKA V ZARIADENÍ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Construction and competence of social worker in social services

Timea LAŠŠÁKOVÁ

Abstrakt

ČiTom príspevku je poukazat na postavenie a písobenie sociálneho pracovníka v zariadení sociálnych služieb. Práca sociálneho pracovníka pracujúceho v zariadení sociálnych služieb je špecifickou pozíciou. Sociálny pracovník sa tu ocitá v rôznych pozíciách a vykonáva rôznorodé činnosti. Ocitá sa v pozícii administrátora, konzultanta, poradcu, vychovávateľa, či terapeuta. Vzhľadom k rôznorodosti medzinárodnej činnosti je potrebné, aby bol sociálny pracovník odbornou erudovaný profesionál v oblasti sociálnej práce, ovládajúci všeobecnými poznatkami z rôznych vedeckých odborov. Aj napriek tomu, že na pozícii sociálneho pracovníka sú požadované vysokoskúpe kvalifikačné kritériá je práca sociálneho pracovníka stále nedocenenou pozíciou, či už z hľadiska finančného ohodnotenia, ale i z hľadiska jeho vnímania medzi ľuďmi ale i odbornou verejnou. Vyznamným a pozitívnym posunom v postavení sociálneho pracovníka bolo prijatie zákona o sociálnej práci.

Kľúčové slova: *Inštitucionálna starostlivosť; Kompetencie; Prijímateľ sociálnej služby; Sociálny pracovník; Vzdélanie; Zariadenie sociálnych služieb.*

Abstract

The aim of the paper is to point out the position and the work of a social worker in a social service facility. The position of a social worker working in a social service facility is a specific position. A social worker finds himself in different positions and performs diverse activities. He finds himself in the position of administrator, consultant, counselor, educator or therapist. Given the diversity of these activities, it is necessary for a social worker to be a professional, educated professional in the field of social work, abounding in general knowledge from various disciplines. Despite the fact that the status of a social worker is subject to higher education qualification criteria, the position of a social worker is still an undervalued position, whether in terms of financial evaluation, but also in terms of its perception not only of the lay profession but also of the professional public. An important and positive shift in the status of a social worker was the adoption of a law on social work.

Key words: *Institutional care; Competence of social workers; Recipients of social services; Social worker; Education; Social service institution.*

Úvod

Po roku 1989 sa začali v spoločnosti vyskytovať rôzne sociálne problémy, do tej doby neznáme, ktoré bolo potrebné bezodkladne riešiť. Z uvedeného dôvodu sa v tomto období začala kreirať nová profesia, profesia sociálnej práce. Sociálna práca je spoločensko-vedný odbor, ktorý má v súčasnosti svoj etický kódex, metódku práce a vzhľadom k dynamike zmien v spoločnosti sa musí neustále meniť a prispôbovať vývoju spoločnosti.

Vykonávaním praktickej sociálnej práce je sociálny pracovník. Profesia sociálneho pracovníka je náročnou profesiou z dôvodu spolupráce a pomoci ľuďom v krízových životných situáciách. Špecifickou pozíciu vykonáva sociálny pracovník pracujúci v zariadení sociálnych služieb. Sociálny pracovník sa tu ocitá v rôznych pozíciách a vykonáva rôznorodé úlohy. Ocitá sa v pozícii administrátora, konzultanta a poradcu, vychovávateľa, či terapeuta. Toto sú len niektoré z činností, ktoré sociálny pracovník v zariadení vykonáva. Vzhľadom k rôznorodosti vykonávaných činností je potrebné, aby bol sociálny pracovník odbornou erudovaný profesionál v oblasti sociálnej práce, ovládajúci všeobecnými poznatkami z rôznych vedeckých odborov.